

Василь Глаголюк (м. Коломия)

кандидат історичних наук, доцент
голова Коломийського міськрайонного
товариства «Просвіта» ім. Тараса Шевченка

Письменники, краєзнавці, журналісти Коломії в новітній історії України

Коломия znana ne liше як одне з найдавніших міст Галицько-Волинського князівства (перша писемна згадка – 1241 р.), а і як місто з багатою історією, культурою, традиціями й талановитими людьми. Упродовж всього свого розвитку Коломия була й залишається осередком суспільного, культурного, духовного й освітнього життя Прикарпаття, своєю столицею етнографічного регіону Покуття.

Вже у XIX ст. почалася її слава як літературно-видавничого й газетярського міста. Саме тут у 1864 р. започатковано світське українське книгодрукування, а з 1865 р. – газетярство. Сьогодні складно уявити, що упродовж 1864–1939 рр. тут діяло 33 українські друкарні, які стали базою для українського книгодрукування (понад 3 тис. найменувань книг і брошур) та газетярства (понад 140 українських видань). У певні періоди історії рівень розвитку видавничої справи в Коломії перебував на другому місці після Львова.

Проголошення Незалежності України дало потужний поштовх для відродження літературно-видавничої справи в місті, утверджено феномен коломийського краєзнавства та розвиток журналістики. Коломия пишається тим, що має двох лауреатів Національної премії імені Тараса Шевченка (світлої пам'яті Тараса Мельничука й Михайла Андрусика). На поч. 1940-х рр. у Коломийській гімназії навчалися Роман Іваничук, Дмитро Павличко, які згодом стануть лауреатами Державної премії імені Тараса Шевченка, Героями України, видатними державними діячами. У Коломії видається Енциклопедія Коломийщини, книжкова серія «Коломийська бібліотека».

Нещодавно в середовищі творчих людей краю, які входять до Національних спілок письменників, краєзнавців, журналістів України, виникла ідея видати книжку-альбом із серії «Коломия в новітній історії України». За реалізацію проекту взявся Валерій Ковтун (директор Коломийського педагогічного фахового коледжу Івано-Франківської обласної ради, Почесний краєзнавець України, член НСЖУ, заслужений працівник освіти України) – людина зі значним досвідом у видавничій діяльності, засновник

серії «Українське мистецтво у старій листівці» (видано 8 альбомів), серії «Коломийська бібліотека» (видано 40 книг). За його ініціативи в місті створено музей Коломийської книги (засновники – Коломийський педагогічний фаховий коледж та Коломийське міськрайонне товариство «Просвіта» імені Тараса Шевченка). Книгозбірня музею налічує понад двох тисяч книг, виданих від 1864 р. в Коломії та за кордоном. Музей унікальний тим, що всі книги про Коломию, коломийських авторів і не тільки, у творах яких є згадки про наше місто. У вересні 2023 р. музей відзначив 5-річчя своєї діяльності.

Книга «Коломия в новітній історії України: письменники, краєзнавці, журналісти нашого міста» (Коломия, 2023. Вип. 2. Ч. I.) є вже другою у цій серії (першою була «Коломия в новітній історії України: науковці освітньої галузі», видана у 2021 р.).

Знаково, що презентація другої книги відбулася 22 листопада 2023 р., другого дня після відзначення 10-ліття Революції Гідності в залі Коломийського педколеджу, куди запросили всіх, про кого згадано в книзі – представників громадськості, молодь, добровільців видання. У книзі представлено 46 коломиян, членів Національних

спілок письменників, краєзнавців, журналістів України, які, працюючи в місті, досягли вагомих результатів у галузі письменництва, краєзнавства, журналістики та мають власні книжкові

видання. Книга рекомендована до друку правлінням Коломийської «Просвіти», Івано-Франківськими обласними організаціями НСПУ, НСКУ, НСЖУ.

Презентацію вів Валерій Ковтун. Першими виступили член НСПУ, НСКУ, НСЖУ Микола Васильчук, який схарактеризував літературний поступ в Коломиї з давніх часів до сьогодні, наголосивши, що всі письменники Коломиї вносять посильний вклад й в розвиток краєзнавства; далі заслухано члена НСКУ, автора кількох книг, краєзнавця Богдана Волошинського, який мав доручення від Почесного краєзнавця України Миколи Савчука (автора 90-ти книг здебільшого краєзнавчого характеру, лауреата багатьох Всеукраїнських премій, заслуженого артиста України) довести до відома учасників презентації його виступ «Забував цвітом наш коломийський краєзнавчий сад».

У книгу ввійшли відомості про 20 краєзнавців Коломиї. Серед них – почесні краєзнавці України Михайло Арсак, Іван Монолатій, Микола Савчук, Валерій Ковтун, світлої пам'яті Василь Нагірний (25 жовтня 2023 р. на фасаді будинку, де проживав В. Нагірний, відкрита меморіальна таблиця). Виголошено слова подяки на адресу членів редакційно-видавничого комітету багатомної Енциклопедії Коломийщини. Великої пошанівки заслуговують краєзнавці, які відійшли у кращі світи (перелічено). Відзначено тісну співпрацю краєзнавців з музеями, бібліотеками міста, зокрема Мирославу Кочержук, Наталію Тарновецьку, Ярославу Ткачук, Михайла Арсака, Уляну Мандрусак.

Було надано слово голові Коломийської організації НСЖУ, головній редакторці газети «Вільний голос» Валентина Близнюк. Вона окреслила діяльність місцевих журналістів, загострила увагу на проблемних питаннях, які потребують вирішення, насамперед, щодо передплати друкованих ЗМІ, незадовільної роботи УкрПошти в плані підняття цін на доставлення преси до адресата, скорочення кількості поштарів й відділень пошти. Схоже, що керівництво національного оператора поштового зв'язку дбає виключно про особисте збагачення, розпочало неоголошену війну періодичній пресі, роль якої сьогодні є важливою для широкого кола читачів та воїнів ЗСУ. В. Близнюк звернулася до присутніх підтримати друковані ЗМІ, брати приклад з Коломийського педколеджу, який постійно передплачує газети.

Виступи Б. Волошинського, В. Близнюк, М. Васильчука – скорочений виклад основних напрямів тривалої роботи й діяльності письменників, поетів, краєзнавців, журналістів (детальніше – див. передмову до книги).

Видання містить біографічні довідки, індивідуальні й групові світлини всіх причетних осіб, їхні творчі доробки. У своїх вітаннях на початку книги голова РДА, начальник Коломийської районної військової адміністрації Любомир Глушков та Коломийський міський голова Богдан Станіславський дають належну оцінку праці журналістів, краєзнавців, письменників, які під час повномасштабної війни московії проти України продовжують утверджувати українську мову, культуру, народні традиції, зберігають національні цінності, роблять все можливе для Перемоги над ворогом.

Богдан Станіславський, який матеріально допоміг у виданні книги, акцентував роль і значення книги в житті Коломийської громади, активну участь всіх творчих людей у її діяльності. Таке видання буде цінним подарунком для представницьких делегацій, гостей міста. Він запевнив присутніх в тому, що міська рада з ним на чолі всіляко заохочуватиме письменників, журналістів, краєзнавців до творчого розвитку міста над Прутом.

Голова Івано-Франківської обласної організації НСКУ, Почесний краєзнавець України, заслужений працівник освіти України, доктор філософії Михайло Косило наголосив, що коломийські краєзнавці в черговий раз показують приклад творчої праці краєзнавцям області й України у розвитку коломийського історичного краєзнавства. Він переказав щирі вітання від голови Національної спілки краєзнавців України, члена-кореспондента НАН України Олександра Реєнта. Від його імені вручено грамоти й подяки Юрію Плекану, Василю Футулуйчуку, Миколі Васильчуку, Ярославі Ткачук, Михайлові Арсаку, Богданові Волошинському.

Високу оцінку розвитку книгодрукування в Коломиї, творчій праці поетів, письменників, краєзнавців та журналістів Коломиї дав голова обласної організації НСПУ, Почесний краєзнавець України, літературний критик, письменник Євген Баран. Він окреслив коло завдань, викликів, які здатна вирішувати велика армія письменників й поетів, краєзнавців та журналістів. На знак подяки передав в Музей Коломийської книги подарункове видання творів Василя Стефаника в 3-х томах й книгу про лауреатів Стефаниківської премії, науковців Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника.

Секретарка обласної організації НСЖУ, координаторка Івано-Франківського Центру

журналістської солідарності, заслужена журналістка України Вікторія Плахта подякувала поіменно всім, хто працював над підготовкою книги-альбома, відзначила журналістів Коломиї, які тісно співпрацюють з організаціями письменників, краєзнавців, активно висвітлюють героїчні вчинки наших захисників, беруть участь у волонтерській діяльності, виданні листівок й книг національно-патріотичного спрямування.

Член НСКУ та НСЖУ, кандидат історичних наук, доцент, голова Коломийського міськрайонного товариства «Просвіта», заслужений працівник освіти України Василь Глаголюк підкреслив активну участь усіх без винятку спільчан у культурно-просвітницькій діяльності, адже усі вони є членами найдавнішої й найповажнішої організації («Просвіта» заснована у Львові у 1868 р., у Коломиї – 1877 р., діяльною була до 1939 р.). Він виголосив слова вдячності Всевишньому й ЗСУ, завдяки яким є можливість творити, видавати, презентувати цікаві видання, проводити в своєму місті, на своїй землі різноманітні заходи. Лише об'єднаними зусиллями, невтомною працею при дієвій підтримці органів місцевої влади й самоврядування можна домогтися успіхів у виконанні завдань, спрямованих на Перемогу, зміцненні Української держави. Один із останніх прикладів-потвердженню цьому – спорудження й відкриття пам'ятника Василю Стефанику у Коломиї (01 листопада 2023 р.)

загострив увагу кожного і всіх спільчан у книговидавничій сфері, організації передплати періодичних видань, залученні коштів добровольців. До слова, у книзі поіменно перелічено меценатів й спонсорів багатьох книг, особливо в галузі краєзнавства.

Конкретні пропозиції щодо покращення книговидавничої справи, розвитку краєзнавства, телерадіожурналістики прозвучали у виступах Почесного краєзнавця України, Почесного громадянина Коломиї, кандидата історичних наук, доктора політичних наук, академіка Івана Монолатія, директора Коломийського навчально-наукового інституту Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника, кандидата історичних наук, доцента, члена НСКУ Юрія Плекана, члена НСЖУ, керівника Служби відновлення та розвитку інфраструктури в Івано-Франківській області Василя Буджака, культуролога, громадського активіста Тараса Косовича, підприємця Ярослава Гошія. Звучала схвальна оцінка на адресу Видавничо-поліграфічного товариства «Вік» та Коломийської друкарні імені Шухевича (керівники: Андрій Запихлий та Петро Крив'юк).

Дійство відбувалося у музичному супроводі студентів Коломийського педколеджу й Сєверодонецького фахового коледжу культури та мистецтв імен Сергія Прокоф'єва (тимчасово розміщеного на базі Коломийського педагогічного фахового коледжу).